

*Гоцуленко Юлія Володимирівна,
студентка 2-го курсу магістратури факультету цивільної
та господарської юстиції Національного університету
«Одеська юридична академія»*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри аграрного,
земельного та екологічного права Платонова Є. О.*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Вагомим стимулом для переходу від використання традиційних джерел енергії до розвитку альтернативної енергетики у всьому цивілізованому світі стали такі глобальні виклики, як вичерпність природних ресурсів, кліматичні зміни, відсутність доступу до централізованих систем енергопостачання. Ще сімнадцять років тому в Україні лише йшлося про необхідність початку використання енергії з альтернативних джерел, були створені вихідні, базові правові положення, згідно з якими сформувалася протекціоністська правова модель регулювання цих відносин. Вже зараз Україна перебуває у фазі активного розвитку мережі об'єктів альтернативної енергетики.

Від 24 лютого 2022 року в Україні було запроваджено воєнний стан у зв'язку з повномасштабним нападом російської федерації на територію нашої країни. Безперечно, умови воєнного стану зумовлюють зміни в багатьох сферах нашого життя, не оминули вони і сферу енергетики. У зв'язку з масовими атаками ракетами, дронами на енергетичні об'єкти інфраструктури, переважна частина населення залишається без світла, зв'язку та води. Для того, щоб відновити електроенергетику, іноді потрібно декілька днів, що ускладнює життя українців. Також у зв'язку з досить довгим відновленням ліній електропередач, для економії було введено планові відключення електроенергії. В таких складних умовах цінність альтернативної енергетики безперечно зростає, особливо коли твій дім обладнаний сонячними панелями, що дозволяє використати енергію навіть при плановому відключенні. Тому дуже актуальним є питання правового регулювання використання альтернативних джерел енергії в сучасних умовах.

Правові питання регулювання альтернативної енергетики не належать до традиційних, добре вивчених сфер суспільних відносин.

Навпаки, стрімкий розвиток технологій, який дав змогу отримувати цілком конкурентоспроможну енергію з альтернативних джерел, поставив перед науковцями, законотворцями та практиками питання про необхідність швидкого вибору правової моделі та конкретних правових механізмів вирішення цих відносин [1, с. 58]. Досить проблематичним є визначення правової природи цих відносин. Наявні окремі наукові дослідження не формують цілісного уявлення про правову природу відносин альтернативної енергетики, а радше демонструють дискусійність цього питання.

З-поміж іншого, багато міжнародно-правових актів, зміст яких спрямований на регулювання відносин з охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки, сталого розвитку (Рамкова конвенція ООН про зміну клімату та Кіотський протокол, Договір до Енергетичної хартії та ін.), опосередковано регулюють відносини в сфері альтернативної енергетики. Проблемним питанням є відсутність консолідованого міжнародно-правового документа з альтернативної енергетики.

Але, звичайно, були і нововведення в правовому полі для виробників енергії на час воєнного стану. Так, відповідно до наказу Міністерства енергетики України від 04.04.2022 року «Щодо проведення розрахунків на ринку електричної енергії», було встановлено обмеження щодо розрахунків з виробниками відновлюваних джерел енергетики (далі – ВДЕ). Наприклад, для ВЕС – 51, 51 коп. за 1кВт/год (16% середньозваженого «зеленого» тарифу); для ГЕС – 146, 19 коп. за 1кВт/год (35% середньозваженого «зеленого» тарифу); для електростанцій на біомасі – 260, 19 коп. за 1кВт/год (60 % середньозваженого «зеленого» тарифу); для біогазових комплексів – 166, 62 коп. за 1кВт/год (40% середньозваженого «зеленого» тарифу) [2]. Це говорить про те, що держава під час воєнного стану сплачує виробникам менше встановленого «зеленого» тарифу, що приводить до демотивації національним виробникам виробляти альтернативну енергетику. Однак, були і зміни, внесені на ринку енергії Законом України «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування» від 29.07.2022 року стосовно виробників ВДЕ. У зв'язку з запровадженням воєнного стану, їм надано право укласти із споживачем договір про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію. Саме це слугує за-

безпеченню діяльності виробників і без державної підтримки, а саме «зеленого» тарифу [3].

Сьогодні, в досить важкий час для нашої країни, ринок альтернативних джерел енергії продовжує активно розвиватись, адже існують суб'єкти господарювання, які виробляють енергію з альтернативних джерел, створено органи державного регулювання, розроблено законодавчу базу та засоби державного регулювання у цій сфері. Безумовно, ринок альтернативних джерел може існувати окремо від оптового ринку електроенергії для забезпечення місцевих потреб, але для забезпечення енергетичної безпеки держави в майбутньому необхідно запровадити його в енергетичний комплекс країни.

Розвиток наукової думки у сфері правового регулювання альтернативної енергетики в Україні демонструє декілька характерних рис, серед яких: гострий дефіцит науково-методичних розробок; короткий період наукових досліджень у цій сфері (обмежений періодом незалежності України); орієнтація на гармонізацію із законодавством ЄС. В наукових колах звертається увага на доволі значну частку порівняльно-правових досліджень та значну кількість за своєю суттю неюридичних досліджень, спрямованих на підтвердження необхідності та доцільності переходу на альтернативну енергетику, а також галузева роздробленість [4, с. 40].

Отже, впровадження альтернативної енергетики в нашій державі має відбуватися на правовому, економічному та технічному рівнях. Однак, напад російської федерації на Україну, зупиняє стрімкий розвиток альтернативної енергетики. Руйнування об'єктів енергетичної інфраструктури, зменшення виплат «зеленого» тарифу, планові відключення енергії, дефіцит науково-методичних розробок все це ускладнює розвиток альтернативної енергетики, однак Україна має стрімкий орієнтир розвитку біоенергетики, вітроенергетики, гідроенергетики, сонячної і геотермальної енергетики тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бодак О. Місце альтернативних джерел енергії в системі об'єктів екологічного права України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 7. С. 57–61.
2. Щодо проведення розрахунків на ринку електричної енергії: Наказ Міністерства енергетики України від 04.03.2022 року № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0104922-22#Text>

3. Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування: Закон України від 29.07.2022 року № 7427. URL:

4. Харитонова Т., Григор'єва Х. Доктрина правового регулювання альтернативної енергетики в Україні: сучасні тенденції розвитку. *Знання, освіта, право, менеджмент*. 2020. № 3 (31), Вип. 2. С. 237-245.

*Гресько Богдана Юрївна, Пахолчак Денис Павлович,
студенти 2-го курсу факультету судового та міжнародного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри аграрного, земельного та
екологічного права Караханян К. М.*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРИМУСОВОГО ВИЛУЧЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДЛЯ СУСПІЛЬНОЇ НЕОБХІДНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНИ

Повномасштабна війна, спричинена збройною агресією Російської Федерації, породили низку критичних проблем, з якими слід боротися виключно за допомогою тих механізмів та засобів, що передбачені українським законодавством, та мають легальний дієвий механізм реалізації.

Земля як особливо цінний ресурс, що одночасно виконує декілька функцій, зокрема функцію засобу виробництва, територіально-просторового базису суспільства, має досить важливе значення в умовах воєнного стану і для забезпечення питань національної безпеки та оборони.

З огляду на багатофункціональність землі особливо важливим, на нашу думку, залишається питання, що стосується вилучення земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності в умовах воєнного стану, а саме, правові засади його реалізації.

Земельний кодекс України у статтях 140, 143 та 147 передбачає таку підставу припинення права власності на земельну ділянку, як її відчуження з мотивів суспільної необхідності [1].

У статті 1 Закону України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів сус-